

Світло в кінці тунелю

Радій Радутний

Розум вперто змагався з власною свідомістю, мозок старався хоч на мить затримати блаженний стан безпам'ятства, тваринної насолоди бездумним існуванням, але его перемагало, наново підкоряло неслухняне тіло й врешті решт неймовірним зусиллям примусило неслухняні м'язи підняти повіки.

Світло!

Яскраве, сліпуче, жорстоке світло вдарило в очі, змело все на своєму шляху, приголомшило свдомість й повернуло мозок до солодкого безпам'ятства.

— О, дивіться! — здивувалась молоденька медсестра. — Здається, очуняв.

І знову був блаженний морок, тиша, вологість і доторк чогось теплого, рідного й близького, і знову світло обірвало спокій напівсну-напівсмерті, обірвало й погнало кудись.

Куди?

Він ще раз підняв важкі повіки, обвів поглядом кімнату з сліпучо-білими фарбованими стінами, стелею, білими тумбочками біля чотирьох ліжок, білими халатами людей. Від раптової зненависті до білого кольору він застогнав, скреготнув зубами й знову поринув у тьму.

— Точно, очуняв! — досить здивовано констатував лікар. — А я вже думав — грець! Це ж треба — півтора тижні блукати буз світла, без їжі, буз нічого, а вже приходить до тями, стійкий хлорчина, молодець, Марійко, а як ти гадаєш, застосувати ментотал, чи не треба, бо це ж не хлопець, а знахідка, ми всі на ньому дисертації зробимо...

Голоси долинали крізь товстий шар вати, але все одно глушили й, наче молотом, били у скроні; він не одразу здогадався, що чує власний пульс й нараз сповнився ненавистю до тих голосів й до власного серця й застогнав від безсилої люті, бажаючи одного — заткнути ті роти й зупинити серце — що завгодно, аби лишень знову стало тихо.

І Тиша прийшла й поглинула його, й привели з собою Тьму, тиша й Тьма — рідні сестри, сестрички-благодіниці...

Але те тривало не довго, світло й гамір знову прорвались в свідомість, а за ним почали впливати з глибин мозку спогади — болючі і непотрібні, але невідворотні, а перший з них був взаналі дивним і незрозумілим: "Тільки здана сесія на цілий день дає відчуття досягнутої мети..."

— Очуняв! — впевнено підтвердив другий лікар. — А з тебе, Володю, пляшка бо це для твоєї дисертації не те що знахідка, а цілий скарб, так що вмикай магнітофон й встигай міняти кассети, а слухати будем потім, мені теж цікаво, що ж цієї хлопчина верзти почне...

"Лише здана сесія на цілий день дає відчуття досягнутої мети", подумав Юрій, виходячи з дверей гуртожитку. — "Й шкода, що день вже минає, але, з іншого боку, я

прокинувся вже дома, там буде й робота, й річка ввечері, й ще дещо..." — він посміхнувся — "...але треба й в Київ зганяти... Тьху!"

— Ще чотири години про справи не думати! — пробурмотів він сам до себе.

І посміхнувся.

Сонце вже спустилось досить низко й почервоніло, віщуючи вітер, денна спека спала й трамваї гуркотіли тихіше, вечір є вечір, а все-таки дома ще тихіше, та й повітря чистіше, але треба ще встигнути заскочити до Ігоря й записати бодай одну дискету...

— Тьху!

Юрій знову посміхнувся.

"Як той араб, якому не можна було думати про білу мавпу — хоч пістолета в потилицю, а спарви все одно в голову лізуть..."

Він сів в тролейбус, не дуже ввічливо відіпхнувши сумкою нахабну молодичку, що ліктями пробивала собі дорогу й пробрався до вікна.

Іхати було недалеко, але нудно, Юрій за звичкою поглянув на почеплений на будинку гібрид термометра з годинником — "27_С — зблиск 19:31 — зблиск — 27_С — зиркнув на афішу кінотеатру — це якась порнуха... це я вже бачив... о, а це було б глянути, але не встигну... — провів поглядом особу в зеленій "міні" — хм, нічого, нічого! — й нарешті, разом із натовпом випорснув з тролейбуса й полегшено витер піт з чола.

Х-ху! Ну й жарко!

Не поспішаючи, він вийшов до метро, секунду повагався й проїшов далі — поглянути, що робиться на майдані.

А там все було, як завжди — як завжди, юрмився народ на "брехалівці", як завжди, товклися пари навпроти, біля ресторану, і як завжди, посеред майдану стояв двометровий паркан, закриваючи люк досі не добудованої лінії метро.

Юрій зітхнув, повернувся й рушив до ескалаторів.

— Ну, а далі, хлопче, далі, — почув він крізь глуху стіну вати лагідний голос. Юрій обережно розплющив очі, примружився, витримав світлову атаку й поглянув вбік. Гарненька медичка сиділа на сусідньому ліжку, на тумбочці крутився магнітофон, а в скронях, хоч і гупало, але вже не так сильно.

Медсестра посміхнулась, світло неприємно зблиснуло на її білих зубах і Юрія занудило.

Він помилився — не все було "як завжди".

Лейтенант присвиснув й обережно доторкнувся до холодного металу.

— Це ж треба! — пробурмотів він — Прямо в центрі. А ну дайте ще світло!

Поки солдати розмотували дроти, перетягаючи ще дві авіаційних лампи-фари, лейтенант обійшов штабелі іржавого заліза кругом й крізь пролом у стіні вийшов в тунель.

— Ну що там? — запитав його шановного виду товариш з портфелем й в білій будівельній касці. У вузькому, вогкому та брудному тунелі вигляд він мав дещо недоречний.

— Лежать... — здвигнув плечима лейтенант.

— А що саме?

— Бомби, — так само байдуже уточнив офіцер.

— А які? — потроху почав скипати шановний товариш.

— А біс його зна... На вушках — марка експериментальних, на боках чисто, на хвостах — щось незрозуміле, а запали начебто звичайні, механічні.

— Тобто...

— Це може означати якісь нові, експериментальні корпуси, а вибухівку звичайну.

— А...

— А може й хімічні...

— І що?

— А нічого, — лейтенант знову здвигнув плечима. — Будемо витягати, що поробиш...

— А як будем з евакуацією?

— Ну... — офіцер замислився. — Якщо це звичайні — то в разі чого півміста злетить. Тобто в данному випадку краще, щоб вони були все-таки хімічні — якщо вибух і буде, то слабкий, все під землею й залишиться. Звідси висновок — треба зупинити метро... а краще зачекати до ночі, потім... треба ще вивести людей в радіусі... е-е-е... кілометри зо два-три, ну, і транспорт...

Чоловік в касці брутально вилаявся, зітхнув й стиха пробурмотів:

— Чортові метражники... тобто метровики... тобто... Тьху! І заманулося ж ім рити цю штольню саме перед виборами!

Він ще раз плюнув й рушив до виходу.

Але не дійшов.

Ніхто й ніколи не визнає, що саме стало причиною першого вибуху.

— Світло... — досить голосно пробурмотів Юрій. — Вимкніть це світло!

— Тихо, тихо, — притримала його медсестра. — Заспокойся! Світло вимкнене.

— А звідки ж... звідки... воно?

— То тобі лише здається, заспокойся, лампи всі вимкнені, вікно завішене, просто в тебе зараз аномальна чутливість до світла й звуку, це скоро минеться, не бійся, чуєш, не бійся, а краще згадуй далі, це й тобі на користь, чуєш, згадуй, згадуй, розповідай, що ти побачив, коли все це почалося...

Першої миті Юрій не побачив нічого. Він відчув. Відчув легенький, слабенький такий собі поштовх, підлога трохи здригнулась й низький приглушений гуркіт прокотився підземеллям.

Й ніхто не звернув на те ані найменшої уваги. Й люди не кинулись до рятівного ескалатору й не здійснювали паніки.

Паніки не було й пізніше, коли хмарка легкого, ледь помітного диму чи туману впливла одночасно з двох тоннелів й швидко зникла, розвіялась попід стелею.

Можливо, хтось відчув ледь вловиме занепокоєння.

Паніка почалась через хвилину, коли замість потягу з темного тунелю вирвалась

товстелезна різнокольорова змія з членистим, наче в гусениці, тулубом, ревнула несамовитим голосом й, на ходу роззявляючи бічні пащі, сипонула товстими білими глистяками, кожен з людину завбільшки.

Юрій бачив все це так само ясно, як розумів неможливість того.

— Хе-хе, "глистяки"! Он як? — лікар переможно посміхнувся й поглянув на свого колегу. — Що я казав?

Той скривився.

— Так, Фрейд, Фрейд і ще раз Фрейд, — сказав він по паузі. — Але тут крім підсвідомого могла ще проявитись елементарна фізична відроза до безладної метушні, або... або до безладу взагалі.

— Е-е-е, ні, шановний!.. — почав був перший, але Юрій перебив його запитанням.

— Де вона?

— Хто — "вона"? — одночасно здивувались медики.

— Та дівчина...

Та дівчина, потрапивши разом з усіма в море паніки, вереску й безглуздої штовханини, мало не збила Юрія з ніг, штовхнула — й тим сами порятувала від цілого потоку блідо-жовтавих огидних черв'яків. Не просто огидних — Юрій бачив, як люди, ледь доторкнувшись до вкритого слизом тіла, починали тіпатись, наче в пропасниці, качалися по підлозі й врешті-решт нерухомо завмирали. І це ще було не все. Кошмар продовжувався — перші з дивних істот вже почали стягуватись у тугі кулі, розмірами з половину пивної бочки, з тріском репались й з напівпрозорого слизу виповзало щось схоже на величезного скорпіона з фосфорецюючим панцирем, численими сяжками, мацаками й клешнями. Ті скорпіони не сиділи на місці, вони нападали, шматували людей, не щадили й черв'яків, рвали їх на частини й запихали до невеликого, але неймовірно зубатого отвору в панцирі; потім, нажершись, на хвилину завмирали на місці, й, залишивши купку блідих яець, відповзали вбік швидко здихали, а тільки-но знесених яець виповзала нова хвиля черв'яків, й всю цю неімовірно швидку еволюцію супроводжували невпинний лемент, жіночий вереск, стогін, гуркіт, хрипіння й плямкання. І постріли.

Так, були й постріли. За кілька кроків від Юрія сержант-омонівець зірвав з плеча куцостволий автомат й встиг дати коротку чергу в найближчого "скорпіона", перш ніж той ударом хвоста розрізав його навпіл.

Автомат жалібно дзенькнув об підлогу поруч. Юрій цілком автоматично підхопив зброю й так само, не замислюючись, розрізав чергою двох глистяків. Автомат тремтів і здригався в його руках, зраділо виплюовуючи смертоносний метал, ейфорія руйнування передалася й Юрію, він стріляв на всі боки й лаявся, коли кулі шматували вороже життя, і зовсім ніколи було думати, оттоді-то він і отримав рятівний поштовх у бік й разом з дівчиною полетів з платформи просто на рейки.

На місці, яке він так несподівано залишив, за секунду виросла жива гора черв'яків, а за мить ціла хвиля їх ринула вниз, до тунелю. Юрій смикнув за собою дівчину, відбіг кілька кроків й, розвернувшись, довгою чергою зупинив першу навалу. Але за секунду

над пошматованими тілами завис новий вал чудовиськ, і Юрій, вилаявшись, смикнув за руку дівчину й щодуху рвонув вперед, до темного провалля тунелю.

Гамору поменшало, світла теж — в тунелі лише де-не-де горіли слабенькі лампочки, поруч важко сопіла, задихаючись від швидкого бігу дівчина, а позаду приглушено цокотіли по бетону хітинові сяжки. Юрій оглянувся — кілька розпливчастих світних "скорпіонячих" силуети маячили метрів за сорок, зловісно посміхнувся й зрізав їх трьома точними, ощадливими чергами. Постріли глухо дудніли в тонелі, а шуму із станції долинало все менше й менше.

І в цей момент згасло світло.

Потім голосно й неждано зойкнула дівчина й запала тиша.

— Дівчина? — здивовано перепитав лікар. — Яка ще дівчина?

Тепер переможно всміхнувся другий лікар й трохи зверхньо поплескав першого по плечу:

— Ось вам і Фрейд, ось вам і приховане підсвідоме! Плакала тепер ваша дисертація!

На те, щоб бігти, сил вже не вистачало, дівчина безсило висла на його руці й час від часу просила перепочити хоч якусь мить. Одного разу Юрій змилювався, але вже через півхвилину побачив відблиск синього фосфоричного сяйва позаду й почув слабе відлуння цокоту — хітин по бетону, через кілька секунд з мороку виринула розпливчата світна пляма, й знову постріли здались громом у вузькому тунелі, й знову треба було йти, йти і йти вперед, в темряву, мертвим задущливим тонелем метро до наступної станції, а її все не було й не було, а потім два скорпіони вискочили назустріч і в зблисках червоного вогню, що виривався з дула, Юрій помітив щілину — прохід у бічній стіні й скочив туди, а ще через кілька хвилин чи годин? чи діб? шаленого бігу лобом намацав дерев'яного прямокутного бруса, іскри з очей засліпили його але анітрохи не розігнали Тьму й знов довелося стріляти, щоб в миготливих червоних спалахах розібрати, що це лише кріплення, підпорка і Юрій наосліп ногою вибив її, а потім наступну, й ледь встиг відскочити від лавини каміння й землі, що боляче вдарила в плече, вибила з рук й навіки поховала під собою автомат, й лише тоді Юрій впав на холодну вогку підлогу поруч з ледь живою дівчиною й дозволив собі втратити свідомість.

З цього часу кількість інформації, що поглинав його мозок зменшилась приблизно на дев'яносто два відсотки — якраз цю частину загального інформаційного потоку людина отримаю за допомогою очей, звичайних очей, чудового витвору природи, чудового й абсолютно безпорадного в ідеальній підземній Тьмі.

А очуняв він від холоду. Сильно боліло плече. Важке й застояне повітря душило й пригнічувало. Лише з одного боку притулилось щось м'яке й тепле.

Юрій розплющив очі.

Нічого не змінилось. Кругом Так і залишилась Тьма. І Тиша.

Він ворухнувся. Тиша зникла — десь поблизу зашурхотіли по підлозі маленькі лапки, щось (чи хтось?) писнуло й зойкнула від несподіваного руху дівчина.

Свідомість і пам'ять повернулись разом, одночасно.

— Де ми? — навіщось запитав Юрій.

— Н-н-н-е з-н-н-н-аю!.. — пересилючи нервовий дріж прошепотіла дівчина.

— Скільки пройшло часу?

— Теж н-н-н-е з-н-н-н-аю!..

Юрій схопився на ноги, вилаявся, вдарившись головою об низьке склепіння й зробив крок вперед. Під ногами захлюпало.

Позаду був завал. Юрій навпомацки знайшов кінець дерев'яної підпорки, розщеплений якоюсь каменюкою навпіл. Каміння, пересипане землею, піднімалось до самої стелі.

З обох боків були стіни — Юрій намацав вогку й холодну цеглу. Й було в тих стінах дещо, що змусило його здригнутись.

Шви між цеглинами здавались зовсім гладенькими, розчин наче злився з цеглою, перетворивши її на суцільний моноліт.

А попереду не було нічого — нічого, крім темної вогкої порожнечі, схожої на розкриту пащу.

— Де ти? — знову зойкнула дівчина, випустивши його руку. — Не йди!

Юрій простяг руку назад, натрапив на щось пружне й округле, посміхнувся — все одно ніхто не бачить! — й взяв дівчину за маленьку долоню.

— Тут я, тут. Не лякайся.

Замість відповіді дівчина схлипнула й судорожно вчепилась за нього, а поруч знову прошелестіли пацючі кроки.

Юрій повернувся до завалу, сів на велику брилу, дівчина, все ще схлипуючи, примостилася поруч.

— Ну, ну, не плач, — грубувато сказав він по паузі. — Все не так уже й погано. Ми ще живі, чи не так?

— Т-т-так... — судячи з голосу, дівчина хоч трохи посміхнулась.

— А це найголовніше... — Юрій згадав купи пошматованого м'яса на станції.

Запала тиша.

— Що це було? — зненацька запитала дівчина.

Юрій здригнувся. Це питання він ставив перед собою з самого початку. Ставив — і не знаходив відповіді. Довелось придумувати зходу.

— Ну, — не дуже впевнено почав він. — Точно не знаю, але, мабуть, щось живе вирвалось на волю.

— Звідки?

— Оце вже не знаю. Можливо, якісь мутанти, на зразок тих московських пацюків, можливо, наші вояки щось наекспериментували, — бачила, на площі стояло два армійських фургони, можливо, — він посміхнувся. — іншопланетна навала...

Дівчина здригнулась.

— Ті чудовиська... — прошепотіла вона. — Це щось жахливе...

Дивна річ — це питання хвилювало їх навіть більше, ніж власна доля. Але поступово дійшли й до того.

— Як ти гадаєш, нас шукатимуть?

— Ясна річ! — впевнено, аж занадто відповів Юрій. — Я там таки завал влаштував мало не на рейках, що його, мабуть вже почали розбирати. Так що треба лише трохи зачекати.

Про те, що від рейок до завалу було не менше сотні метрів, й що завал взагалі навряд чи хтось помітить, він цілком розумно змовчав.

— Крім того, — додав він по паузі. — Твої знайомі або родичі, мабуть же знають, куди ти пішла?

— Ніхто не знає, — тихо промовила дівчина. — Я взагалі тільки сьогодні прилетіла й увечері мала вже їхати далі, на південь. Відпочити хотіла в родичів... А ти? Тебе шукатимуть?

Юрій не відповів. В інституті будуть думати, що він вдома, а вдома... Тьху!

Знову залопотіли лапки по підлозі.

— Що це? — запитала дівчина.

— Не знаю, байдуже відповів Юрій. — Пацюки, мабуть.

— Ой!!!

Оглушивши Юрій істеричним вереском, дівчина незрозумілим чином опинилася в нього на колінах.

Тіло її було тепле, податливе й водночас пружне, губи гарячі, й невідомо чим би все це скінчилось, якби не одна невелика деталь. Точніше, одразу дві.

Перша — брила, на якій вони вместилися, раптом ворухнулася.

І друга — вгорі, під самою стелею, промайнуло слабке, ледь помітне флуоресцентне сяйво.

Юрій зблід.

— Ой, слухай! — так само зненацька скрикнула дівчина. — Чуєш? Тут копають! Ми врятовані!

Справді, з-під завалу долинув шурхіт. "Хітин об панцир..." машинально констатував Юрій.

І, захопивши з собою дівчину, щодуху рвонув тунелем вперед, розганяючи пацюків.

Навіть Тьма не могла злякати більше, ніж примарні фосфоричні чудовиська.

Крім того, поява "скорпіонів" означала, що ніхто нікого шукати й не збирається.

Якщо тільки взагалі "хтось" ще залишився.

Третя версія — про іншопланетну навалу — раптом перестала бути смішною.

Тунель був вузьким і незкінченим, кілька разів Юрій з дівчиною потрапляли у розгалуження й вже через годину ніхто з них вже не знайшов би дороги назад.

Втім, в цьому не було потреби.

Вони втомились й побігли повільніше, потім пішли, потім зупинились, перепочили й пішли знову, потім Юрій, ідучи попереду, провалився в якусь кувалду в боляче вдарився ногою, а на голову йому, мало не зламавши шию, впала дівчина, потім ще пробували бігти, щоб зігрітись й хоч трохи висушити одяг, а плече в Юрія боліло все дужче й дужче, й розпухала рука, й не слухались пальці, а якийсь пацюк, здуру чи

спросоння потрапивши під ноги дівчині, злякався вереску, вкусив її й кинувся навтьоки.

А потім десь поблизу загриміло й затряслись, наче в лихоманці, стіни, а з низького склепіння сипонуло піском.

— Що це? — зойкнула дівчина.

— Можливо, вибух, — невпевнено буркнув Юрій. — А можливо, трамвай...

А ще через хвилину він піймав себе на думці, що хоче, бажає, вимагає, щоб це був все-таки вибух...

Тому що вельми образливо було гинути тут, в темряві, багнюці й холоді, коли в кількох метрах над головою бує день, світить ласкаве яскраве й зовсім не пекуче, як здавалось раніш, сонце й ганяють туди-сюди трамваї...

Вони йшли, перепочивали на холодній мокрій підлозі, вставали й рушали далі, і все сильніше давався взнаки голод, й все більше спиралась на руку Юрій дівчина, й все важче й важче було змусити себе йти, а коли пацюки вже не тікали з огидним писком, а час вд часу, здавалось, посилали розвідників — ну як, ви ще не здохли? Ще вас істи не можна? Ну, нічого, не турбуйтеся, ми зачекаєм! — їхній подорожі настав край.

Тупик.

Юрій вперся в гладеньку, вкриту якимось гідким слизом — а втім, що тут було не слизьке й не гідке? — стіну.

— Кінець... — прошепотів він раптом пошерхлими губами. — Край.

— Що? — не зрозуміла дівчина. — Що ти маєш на увазі?

Через секунду, простягнувши вперед руки, вона сама знайшла відповідь.

— А!.. — з якимось полегшенням зітхнула вона. — Ясно.

— От і все, — знову сказав Юрій. — От і все...

— Хай йому чорт! — додав він по паузі. — Не було ніякого сенсу пхатись аж до кінця. Могли б спокійно посидіти там, біля завалу.

— Навряд чи, — відгукнулась дівчина. — Тоді б тобі муляло те, що ти не спробував врятуватись, хіба не так?

— Справді! — коротко засміявся Юрій. — І то було б гірше. А ти молодець — помітила це навіть у такій темряві.

Вперше, вперше після зустрічі, вони сприйняли один одного як чоловіка й жінку, а не просто як товаришів по нещастю.

— Розкажи про себе, — попросив Юрій. — Я ж тебе практично не бачив. Яка ти? Мабуть, гарна?

— Ну, не знаю, — трохи кокетливо засоромилась дівчина. — Про це тобі краще судити. В мене біляве волосся, зелені очі й повненьки губки. А от носик трохи кирпатий. Але це зовсім непомітно. Ти ж не помітив, правда?

Вони засміялись, потім дівчина розповідала далі, і Юрій захотів все це побачити, а оскільки {-----} замінило зір, дивитися довелось руками, й скінчилось те саме тим, чим і повинно було скінчитись...

Вони не крились один одного, не соромились, і він пізнав її всю, так само, як і вона

його, та й справді, страх минув і загрожували їм лише ревності невблаганої Смерті, невблаганої й неминучої...

А коли все скінчилось, й вони знову опинились в задущливному темному тунелі, Юрій встав і потягнувся, піднявши догори руки.

Й спочатку навіть не зрозумів, в чому справа, коли не вперся ними в кам'яне склепіння.

А зрозумів лише тоді, коли шкірою обличчя відчув подих протягу.

Тунель не кінчався тупиком. Він мав вихід. Вихід вгору.

А ще секундою пізніше Юрій зрозумів, що видряпатись по прямовисній цегляній стіні знесилена дівчина не зможе.

— Де вона? — запитав Юрій. — Її знайшли?

— Кого? — не зрозумів лікар.

— Ну... її. Ту дівчину.

— А! — посміхнувся лікар. — За неї не хвилюйся.

— Що це означає? Її знайшли, чи ні?

— Та знайшли, знайшли, заспокойся. Краще розповідай далі...

— Я повернусь, — сказав він дівчині. — Я повернусь й приведу людей.

— Так, звичайно... — тихо промовила та.

— Ти не віриш?

— Вірю... — ще тихіше сказала вона.

— Я повернусь! Повернусь якомога швидше! До побачення!

— Прощай... — ледь чутно прошелестіло у відповідь. А, можливо, це лише вчулось. А, можливо, цього не було зовсім.

Стіна насміхалась над ним, ламала нігті й пальці, кришилась під ногами, обдираючи одяг і шкіру й двічі струшувала з себе, наче обридливу комаху. На висоті кількох метрів Юрій спиною відчув другий край колодязю, сперся на нього, розклинив стіни самим собою. Ще через півгодин — чи дві години? — колодязь різко зшгнувся, став чомусь овальним тунелем і Юрій довго відпочивав, безсило впавши на похилу підлогу.

— Егей! — гукнув він назад, вниз.

І не почув відповіді.

Тунель був тісним, старим і вочевидь небезпечним — кілька разів на голову сипалась земля й дрібне каміння, потім Юрій проліз крізь вузьку тріщину з гострими краями й замість звичної вже цегли намацав суцільний шерехуватий моноліт.

— Бетон... — прошепотів він. — Невже бетон?..

Схоже було, що через тріщину він потрапив до якогось службового тунелю чи каналізації.

Юрій зігнувся — тунель мав приблизно півдори метри в діаметрі — й повільно рушив вперед, час від часу відчуваючи обличчям протяг. Потім війнуло мокрою травою, болотом й гнилим очеретом. Цей сморід здався йому найсолодшим в світі.

Ще через деякий час Юрій відчув над головою порожнечу, намацав збоку сходи —

нормальні металеві сходи, а не вбиті у стіну скоби! — піднявся ними, п_о_б_а_ч_и_в_ наступний проліт й площадку, вийшов з шахти, переліз металевий паркан й безсило впав не мокру від роси траву.

Над головою сліпуче палали зорі, було світло, як в операційній, й шелест трави здався оглушливим шумом.

"Якби я виліз вдень — пропали б очі..." — встиг подумати Юрій, перш ніж втратив свідомість.

— То, все-таки, що з нею? — знову запитав він. — Можна її побачити? Й поясніть, що трапилось там, на станції?

Лікар зітхнув й з жалем вимкнув магнітофон.

— От з цього, хлопче, треба було починати, — сказав він по паузі. Справа ось в чому... Справа в тому, що нічого там не було.

— Як це — нічого? А ті глистяки, скорпіони, змія в тонелі?

— Не було ані глистяків, ані скорпіоні, ані змії. Був звичайний собі потяг з пасажирями.

— А...

— А справа в тому, що неподалік вибухнув склад боеприпасів.

— Яких боеприпасів? Та й до чого тут якісь боеприпаси?

— Хімічних. Сховані вони були під час війни, десь у сорок другому-сорок третьому. Бомби, міни, снаряди... І неймовірно сильний й так само неймовірно стійкий галюциноген. Не окислюється, не розкладається й не розчиняється. Й нешкідливий.

— Нічого собі нешкідливий!

— Так, так, абсолютно нешкідливий. Навіть звикання не дає. Мрія наркомана. Всі мертві — результат паніки, тісняви... стріланни...

Юрій здригнувся, згадавши тремтіння зброї в руках.

— Й всі бачили чудовиськ?

— Ні, не обов'язково. Схоже, що ця штука викликає образи безпосередньо з підсвідомості, вибирає "найнебажаніший" й "підкидає" свідомості. Бачили повеню, дим, привидів, скелети. Один бухгалтер побачив ревізорів, а одимн прапорщик — п'ятих будбатовців. Чудовиськ бачили відносно мало, відсотків десять. А от дівчину, та ще й гарну, побачив, голубе, ти один-єдиний...

Перед очима Юрія промайнули огидні слизькі черви, страшні кровожерні скорпіони, велетенська змія з бічними пащами... Й нічого більше. Дівчини він не бачив.

— То вона... Та дівчина теж примара? Галюцинація?

— Ну звичайно.

— Але цього не може бути! Я доторкався до неї, розмовляв з нею, але я її не бачив! Хіба може галюцинація бути такою вибірковою?

— Тихо, тихо, заспокойся. А хіба може бути сяючий скорпіон з хвостом-мечем? А змія на весь тоннель, та ще й бічними пащами?

— Ну... не може. Але ж...

— А як її звали?

— Змію?

— Та не змію! Дівчину! Пам~ятаеш?

— Ну звичайно! Її звати...

Й лише зараз Юрій згадав, що там, під земле, вони не замислились над цим питанням.

І зрозумів це з полегшенням.

— Все, посмінувся він. — Здаюсь. Таки ж галюцинація.

Він помовчав, потім посміхнувся ще раз:

— А шкода. Чудячи з того, що я встиг намацати й з того, що вона розповіла — штучка була гарненька.

Лікар теж засмівся.

— Ну от, перші ознаки одужання. Десь через тиждень можна буде й виписати. Жодних обмежень... хіба що півроку-рік постарайся обминати ту станцію метро, де все сталося. Не тому, що є якийсь ризик рецидиву, або що, а просто неприємно буде.

Лікар встав й рушив до виходу, але біля самих дверей зненацька озирнувся й запитав:

— До речі, хлопче, знаєш, де тебе знайшли?

— А де?

— В лісопарку.

— Де?!

— В лісопарку, в службовому тунелі. Ти пройшов під землею півміста.

— Це неможливо!

— Археологи запевняють, що можливо. Колись існував підземний хід з центру аж туди. До речі, з їхньої контори тобою вже цікавились.

— На жаль, я не пам~ятаю, де виліз в той тунель.

— Шкода. А може й не шкода. Бо з одного комітету тобою теж з цього приводу цікавились.

Лікар вийшов й щільно причинив за собою двері.

Цілий рік Юрій старанно виконував пораду лікаря, їздив на вокзал трамваем і зовсім не його вина, що одного чудового літнього дня, а точніше вечора, він з веселою компанією однокурсників опинився в лісопарку.

Й побачив шахту.

Занедбана, обдерта металева будка прикривала провалля й з кутка все ще стриміли драти, що рік тому обдерли Юрію руку.

Й так само, як рік тому, тихо гули під ногами залізні сходинок, й так само давило на нерви низьке склепіння, й такі самі гострі краї були в тріщині.

Сірники, що взяв Юрій в когось із хлопців, скінчились, він завагався, але повертатись не став.

А спуститись по потрісканій виявислось зовсім неважко, і Юрій аж здивувався, що рік тому двічі примудрився з неї зірватись.

Нарешті він став на підлогу, обернувся й зробив крок вперед.

Нічого не сталося.

Юрій ступив ще. Під ногами щось голосно захрустіло, він здригнувся, відсмикнув ногу, втратив рівновагу й знову штовхнув щось ногою.

Судячи з звуку те щось було кругле й порожнє.

Юрій нахилився й відчув рукою жмут крихкого мертвого волосся.

А на четвертому кроці просто з мороку виринув палаючий синім холодним сяйвом скорпіон й свист блискавичного удару хвостом розрізав споконвічну тишу підземелля.